

BIBΛΙΟ



ΟΙ «ΔΥΟ ΚΟΥΛΤΟΥΡΕΣ»

Το βιβλίο του **Γ. Ευαγγελόπουλου** επανεξετάζει τη **σχέση** μεταξύ **θεωρητικών** και **θετικών επιστημών**, αμφισβητώντας την ύπαρξη **αυστηρής διαχωριστικής γραμμής** μεταξύ τους

Όπως αναφέρεται στο εσωτερικό μέρος του εξωφύλλου του βιβλίου στα σχετικά με τον συγγραφέα, ο **Γ. Α. Ευαγγελόπουλος** είναι αναπληρωτής καθηγητής Πολιτικής Φιλοσοφίας και Διεθνών Σχέσεων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Εκτός όμως από τις νομικές σπουδές του, υπήρξε ιδρυτικός διευθυντής της ελληνικής έκδοσης του περιοδικού για τις φυσικές επιστήμες, του γνωστού «Quantum». Ως πρόσφατα συμμετείχε στην επιμέλεια της ελληνικής έκδοσης του τόμου «KVANT SELECTA: Αλγεβρα και Ανάλυση, I» (εκδ.. Εφαλτήριο).

Δεν είναι λοιπόν και τόσο απροσδόκητο το ότι θέλησε να ασχοληθεί με ένα τόσο ακανθώδες θέμα όπως είναι τα κοινά και μη κοινά σημεία των αντιλήψεων των επιστημόνων που ασχολούνται με τις θετικές και με τις θεωρητικές επιστήμες. Ένα θέμα που έκανε διάσημο τον **Τσαρλς Πέρσι Σνόου** (1905-1980), άγγλο φυσικοχημικό και μυθιστοριογράφο, που το 1959, σε μια διάλεξή του στο Κέμπριτζ, αλλά και στο επακόλουθο μικρό βιβλίο με το κείμενό της, υποστήριξε (απορώντας με αυτό) ότι κάθε μορφωμένος βρετανός πολίτης θεωρούσε υποχρέωσή του να έχει μια πληροφόρηση, ίσως και

μόρφωση, σχετικά με τα πιο αντιπροσωπευτικά έργα της κλασικής λογοτεχνίας, αλλά δεν αισθανόταν αντίστοιχα υποχρεωμένος να γνωρίζει κάτι σχετικά με το 2ο Θερμοδυναμικό Αξίωμα. Κάτι που συνδέεται με φυσικές καταστάσεις συμπαντικά επιβεβαιωμένες.

Δεν είναι εύκολο το εγχείρημα του συγγραφέα, πολύ περισσότερο αφού προσπαθεί να αντικρούσει την άποψη του Σνόου και πολλών άλλων ύστερα από αυτόν ότι τις λεγόμενες «δυο κουλτούρες», των ανθρωπιστικών και των θετικών επιστημών, τις χωρίζει στην πραγματικότητα ένα χάσμα.

Φέρνει όμως (αντι)παραδείγματα που όχι μόνο προβάλλουν τη θέση του «*ότι η σχέση των επιστημόνων με τους καλλιτέχνες εμφανίζεται μάλλον πιο άνετη, δηλαδή λιγότερο στενόχωρη και προβληματική απ' ό,τι αντίστοιχη των επιστημόνων με τους φιλοσόφους*», αλλά επιχειρεί να διευρύνει το όλο θέμα διαπιστώνοντας ότι «*στο εσωτερικό κάποιων επιστημών διαμορφώνονται "επιμέρους κουλτούρες" που αφορούν τον τρόπο που καθεμία από αυτές οφείλει να αναπτύσσεται*».

Αυτό δεν το αφήνει έτσι, μόνο ως διαπίστωση, αλλά εξετάζει διαζοδικά τέσσερα παραδείγματα. Στο εσωτερικό των μαθηματικών διεργασιών διακρίνει να κινούνται δυο αξιοπρόσεκτες ομάδες επιστημόνων. Στη μια ανήκουν οι problem solvers (με κύριο έργο να επιλύουν προβλήματα) και στην άλλη οι theory builders (για κατασκευή, δημιουργία και κατανόηση μαθηματικών θεωριών).

Μαθηματικά και νομικά

Για τον ρόλο των μαθηματικών στις διάφορες επιστήμες αφιερώνεται ένα ολόκληρο κεφάλαιο, καταλήγοντας στο τέλος με την άποψη του **Ρίτσαρντ Φάινμαν** από το 1990: «*Ο Σνόου θα έκανε τη διάκρισή του σε δυο κουλτούρες πιο προφανή και ως εκ τούτου πιο εύληπτη εάν ξεχώριζε τους ανθρώπους σε όσους έχουν και σε όσους δεν έχουν την εμπειρία να κατανοήσουν έστω μια φορά τη φύση μέσω των μαθηματικών*».

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η απόπειρα του συγγραφέα να ασχοληθεί με τις εφαρμογές των μαθηματικών στα νομικά, στις διεθνείς σχέσεις και στις κοινωνικές επιστήμες και τα όρια, προς το παρόν, των εφαρμογών αυτών. Το περιεχόμενο των δεκαέξι περίπου σελίδων που αφιερώνει μπορεί να δώσει ιδέες και αφορμές για μεγαλύτερης έκτασης διερεύνηση και σχετικές εργασίες σε κάποιους που δεν θα δίταζαν να συνδυάσουν ένα στέρεο υπόβαθρο θετικών γνώσεων μαζί με τις νομικές.

Γενικότερα το μικρό αυτό βιβλίο είναι αντιστρόφως ανάλογο του αριθμού των σελίδων του σε πυκνότητα απόψεων και παραπομπές σε άλλους που έχουν γράψει σχετικά. Και έχει δυο ακόμη προσόντα. Έναν πολύ κατατοπιστικό πρόλογο από τον **Στέφανο Τραχανά**, τον γνωστό καθηγητή Θεωρητικής Φυσικής στην Κρήτη, και τη βιβλιογραφία που παρατίθεται στο τέλος. Χωρισμένη μάλιστα σε ελληνόγλωσση και ξενόγλωσση, πολύτιμη για τον αναγνώστη.

Η έκδοση είναι άψογη, η γλώσσα επιμελημένη (αν δεν το γνώριζε ο αναγνώστης μαθαίνει πως ο κονστρουκτιβισμός στα ελληνικά μπορεί να λέγεται και «κατασκευασιοκρατία») και το βιβλίο, παρ' όλη τη συγκέντρωση που απαιτεί κατά την ανάγνωση κάθε σελίδας του, συνιστάται ως εφελκυστήριο για περαιτέρω προβληματισμό και αναζητήσεις.

ΑΛΚΗΣ ΓΑΛΛΑΔΑΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ
Α. ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ
**Θεωρητικές και Θετικές Επιστήμες.
Οι δύο κουλτούρες
και οι διατομές τους**

Παν. Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο,
2022, σελ. 135, τιμή 9 ευρώ

Γιώργος Α. Ευαγγελόπουλος

**ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ
ΚΑΙ
ΘΕΤΙΚΕΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ**

Οι δύο κουλτούρες
και οι διατομές τους



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ